

شرایط صحت ایقاعات در نظام حقوقی ایران

حجت اله شیخی فرد

کارشناسی ارشد حقوق خصوصی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد خرم‌آباد

چکیده

در قانون مدنی قسمت مشخصی تحت عنوان عقود و معاملات و الزامات به قواعد عمومی قراردادهای که این قسمت فصل مستقلی را از ماده ۱۹۰ الی ۲۱۸ به شرایط اساسی برای صحت معاملات اختصاص داده است اما در خصوص شرایط اساسی برای ایقاعات و نقش آنان به طور شایسته توجه چندانی نشده چراکه در قانون مدنی بخش خاص و مستقلی تحت عنوان قواعد عمومی ایقاع تدوین نشده تا ذیل آن شرایط اساسی صحت ایقاع را لحاظ گردد بلکه حقوقدانان از لفظ «معامله»، در ماده ۲۲۳ ق.م. که مقرر می‌دارد؛ «هر معامله که واقع می‌شود محمول بر صحت است، مگر اینکه فساد آن معلوم شود» برای ایقاعات استفاده می‌کنند. لذا به طور کلی قوانین مدون ما فاقد نظریه عمومی برای ایقاعات می‌باشد. مع‌ذلک ایقاع در روابط اجتماعی افراد و تأثیر آن در حقوق خصوصی و عمومی پوشیده و مسکوت مانده است. نتیجتاً اهمیت و نقش ایقاع در حقوق عینی یا حقوق دینی و یا حقوق خانوادگی، چندان مورد توجه قرار نگرفته که در این مقاله با تکیه بر قوانین ایران و نظریه مشهور فقهای اسلامی، با استفاده از اشاراتی که به صورت پراکنده به قواعد عمومی ایقاع در نظام حقوقی ایران شده، شرایط صحت ایقاع را مورد تحلیل و بررسی قرار داده تا به صورت مستقل و متمرکز نیز مانند عقود که قانون‌گذار توجه ویژه‌ای نسبت به آن داشته، با نگاهی عمیق به این موضوع، نسبت به منسجم و یکپارچه شدن ایقاعات هم توجه خاصی داشته باشد.

واژه‌های کلیدی: قواعد ایقاع، حاکمیت اراده، قصد و رضا، اهلیت ایقاع، موضوع ایقاع، مشروعیت ایقاع

مطالعات علوم سیاسی، حقوق و فقه

دوره ۷، شماره ۱، بهار ۱۴۰۰، صفحات ۵۱۶-۵۰۱